

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A Bizottság jelentése a „Szorosabb és megújított stratégiai partnerség az EU legkülső régióival” című bizottsági közlemény végrehajtásáról

(2021/C 37/10)

Előadó: Ángel Victor TORRES PÉREZ (ES/PES), a Kanári-szigetek kormányának elnöke

Referenciaszöveg: A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak a „Szorosabb és megújított stratégiai partnerség az EU legkülső régióival” című bizottsági közlemény végrehajtásáról

COM(2020) 104 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

1. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiók a Karib-térségben, az Indiai-óceán és az Atlanti-óceán térségében található nyolc szigetből és szigetcsoportból, valamint az Amazonas vidékén található elszigetelt területből álló hat francia tengerentúli területet (Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion és Saint-Martin), két portugál autonóm régiót (Azori-szigetek és Madeira) és egy spanyol autonóm közösséget (Kanári-szigetek) foglalnak magukban, amelyek mind egy sor állandó hátránnyal küzdenek, melyek távoli fekvésükből, elszigeteltségükből és kis méretükből adódnak és visszafogják a fejlődésüket;
2. üdvözli az Európai Unió (EU) által a legkülső régiók iránt vállalt elkötelezettséget, amely az Európai Bizottság „Szorosabb és megújított stratégiai partnerség az EU legkülső régióival” című, 2017. október 24-i közleményében (a továbbiakban: a közlemény) fogalmazódott meg, és amelyet az Általános Ügyek Tanácsa is megerősített a 2018. áprilisi következtetéseiben, ahol felkérte az Európai Bizottságot, hogy folytassa a legkülső régiókra vonatkozó egyedi intézkedések elfogadását az EUMSZ 349. cikkével összhangban;
3. üdvözli a 2020 márciusában közzétett időközi jelentést (a továbbiakban: a jelentés), amely áttekinti a közlemény végrehajtása terén elért előrehaladást;
4. sajnálatát fejezi azonban ki amiatt, hogy a jelentés nem nyújt részletes értékelést az e régiókkal kapcsolatos stratégiáról, és nem ad lehetőséget a fejlesztésükhöz szükséges alapvető politikákból – például a kohéziós politikából és különösen az EU szociális pilléréből – kimaradt intézkedések pótlására;
5. elismeri, hogy ezt a stratégiát a Covid19-világjárvány súlyos következményeinek fényében ki kell igazítani, mivel az erősebb hatásokkal járt ezeken a területeken, amelyek nagymértékben függnek a turizmustól és a külvilággal fenntartott kapcsolatoktól, és amelyekben a gazdaság helyreállítása várhatóan hosszabb időt vesz igénybe;
6. hangsúlyozza, hogy a jelenlegi körülmények között támogatni kell a legkülső régiók ipari ágazatát, és hogy az állami támogatások és a fiskális eszközök megfelelő európai keretének alapvető szerepe van abban, hogy ezekben a régiókban fokozzák a vállalkozások versenyképességét és előmozdítsák a munkahelyteremtést;
7. emlékeztet arra, hogy a társadalmi kérdések mindig is a legkülső régiók előtt álló kihívások középpontjában álltak, amelyeket a jelenlegi válság azok munkaerőpiacára gyakorolt pusztító hatása tovább fokozott, ez pedig megerősíti, hogy az e régiókra irányuló stratégiák középpontjába a növekedést és a foglalkoztatást kell helyezni. A legkülső régióknak új orientációra van szükségük, megerősített társadalmi dimenzióval és meghatározva a jelenlegi helyzettel való megküzdést célzó egyedi intézkedéseket;
8. üdvözli az Európai Bizottságnak a legkülső régiókkal partnerségben való együttműködés iránti elkötelezettségét, és hangsúlyozza annak fontosságát, tekintettel arra, hogy ezek a régiók nehezen tudnak megbirkózni a Covid19-világjárvány következményeivel;

9. emlékeztet a legkülső régiók kiszolgáltatott helyzetére, amelyet a világjárvány tovább súlyosbított, és hangsúlyozza, hogy az uniós helyreállítási terv keretében biztosítani kell e régiók megfelelő, valós helyzetükkel és szükségleteikkel összhangban lévő kezelését;
10. hangsúlyozza, hogy az EU külpolitikájának fejlesztése során meg kell védeni a legkülső régiók érdekeit, és kéri, hogy a brexit legkülső régiókra gyakorolt kedvezőtlen hatásait vegyék figyelembe az Egyesült Királysággal kötött jövőbeli uniós megállapodásban, tekintettel az e különösen kiszolgáltatott helyzetű régiókra gyakorolt hatásokra;
11. hangsúlyozza, hogy a REACT-EU keretein belül a legkülső régiókban finanszírozott projekteknek a Covid19-válság által leginkább sújtott ágazatok, például az idegenforgalmi ágazat kihívásait kell kezelniük, az – egyebek mellett digitális – összekapcsoltsággal összefüggő ágazatok beruházásainak megerősítésével, a zöld és a kék gazdasággal, valamint az olyan képességekbe és kompetenciákba történő beruházásokkal, amelyek lehetővé teszik a munkahelyteremtést és a világjárvány okozta változásokhoz való alkalmazkodást;
12. üdvözli az Európai Bizottság aziránti kifejezett elkötelezettségét, hogy az európai zöld megállapodás keretében különös figyelmet fordítson a legkülső régiókra, figyelembe véve e régiók éghajlatváltozással és természeti katasztrófákkal szembeni kiszolgáltatottságát, valamint olyan kivételes értékeit, mint például a biodiverzitás és a megújuló energiaforrások, és reméli, hogy mindennek érdekében célzott intézkedéseket fognak el;
13. javasolja a környezetvédelmi célkitűzések és a legkülső régiókban felmerülő magas társadalmi költségek közötti egyensúly megőrzését és azt, hogy a nemzetközi tárgyalások keretében az Európai Bizottság ismerje el a legkülső régiók sajátosságait, és zárja ki a legkülső régiók és más uniós tagállamok közötti járatokat a kibocsátáskereskedelmi rendszerből. Hiányoznak az e régiókra vonatkozó kivételek a tengeri és a légi közlekedésnek a kibocsátáskereskedelmi rendszerbe történő beépítését célzó tervekben, ami erősen negatív hatást gyakorolhat gazdasági és társadalmi helyzetükre;
14. üdvözli az Európai Bizottság, a tagállamok és a legkülső régiók elnökeinek konferenciája közötti megerősített partnerséget, amely gyümölcsöző és állandó párbeszédet tesz lehetővé olyan platformok és egyedi munkacsoportok keretében, amelyek a problémák azonosításával, a megoldások keresésével és az európai politikák legkülső régiókban történő alkalmazására vonatkozó stratégiai tervezéssel foglalkoznak;
15. üdvözli, hogy a többszintű kormányzásnak köszönhetően az Európai Bizottság 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó javaslatainak nagy részében egyedi intézkedések vonatkoznak a legkülső régiókra;
16. megállapítja, hogy – tekintettel a kedvező eredményekre – az Európai Bizottság és a legkülső régiók közötti megerősített és állandó párbeszédet fenn kell tartani az e régiók helyzetét figyelembe vevő, megfelelő politikák kidolgozására irányuló jövőbeli tevékenységek során;
17. emlékeztet arra, hogy alkalmazni kell az Európai Bizottság 2017. évi közleményében javasolt testreszabott intézkedéseket, tekintettel arra, hogy e területek számos ágazatot illetően sérülékenyek;
18. emlékeztet arra, hogy az Európa jövőjéről szóló konferencián meg kell őrizni a legkülső régiók megkülönböztetett jogállását, hogy e régiók továbbra is tisztességes és kiegyensúlyozott módon részt vehessenek az EU fejlődésében;

A legkülső régiók adottságainak kiaknázása

Kék gazdaság

19. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiók tengeri területe a foglalkoztatás, a gazdasági tevékenységek és a fejlődés szolgálatába állítható jelentős előnyt jelent, amelyet meg kell védeni és ki kell használni;
20. üdvözli a *legkülső régiók fenntartható kék növekedésben rejlő lehetőségeinek feltárásáról* szóló európai bizottsági tanulmányt és azt, hogy ennek következtetési szerepelnek a közleményben;
21. emlékeztet a 2018 februárjában elfogadott véleményére, amelyben hangsúlyozta, hogy az EU-nak több pénzügyi támogatást kell nyújtania a legkülső régiók számára a tengeri és tengerészeti erőforrásaik fejlesztésére irányuló fellépésekhez, valamint ambiciózus beruházások elvégzéséhez, figyelembe véve a munkahelyteremtési és az ökoszisztémák védelmével kapcsolatos potenciált;
22. úgy véli, hogy a legkülső régiókban a halászati flotta felújítását továbbra is korlátozza az európai jogszabályok alkalmazása, és úgy véli, hogy további erőfeszítésekre van szükség a halászatra vonatkozó állami támogatásokról szóló felülvizsgált iránymutatások és az ETHA közötti fokozottabb összhang biztosítása érdekében azért, hogy a legkülső régiók halászflojtáinak felújítása ez utóbbi keretében támogatható legyen;

23. emlékeztet arra, hogy az óceánokról és tengerekről szóló, 2019. november 19-i tanácsi következtetések a legkülső régiók védelmét szorgalmazzák, tekintettel azok éghajlatváltozással szembeni kiszolgáltatott helyzetére, hangsúlyozva a tengeri és a halászati politika fontosságát a fenntartható gazdasági tevékenységek fejlesztése szempontjából;

24. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a legkülső régiók többletköltségekre vonatkozó kompenzációs tervekre irányuló kérelmét nem vették figyelembe, és támogatja az összegek és az ezekre vonatkozó felhasználási feltételek kiigazított és rugalmas alkalmazására irányuló kérelmüket;

Mezőgazdaság és vidékfejlesztés

25. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiókban a mezőgazdaság létfontosságú ágazatnak számít a gazdaság és a foglalkoztatás szempontjából – ahogyan azt az EU is elismerte, amikor a POSEI révén különleges bánásmódot állapított meg; és hangsúlyozza, hogy az ágazat jelentős hozzájárulást és hozzáadott értéket nyújtott a Covid19-válság során, segítve az élelmiszer-önellátás biztosítását, előnyben részesítve a rövid ellátási láncokat és kielégítve a megnövekedett lakossági keresletet;

26. támogatja a legkülső régiókra vonatkozó konkrét kivételek fenntartását a KAP első pillérében, különös tekintettel a függetlenítésre és a támogatáscsökkentési rendszerre;

27. sajnálja azonban, hogy a többéves pénzügyi keretről szóló javaslat az EMVA keretében csökkentette a legkülső régiók társfinanszírozását;

28. megállapítja, hogy a Covid19-válság súlyos problémát okozott a legkülső régiókban az élelmiszer-elosztás szempontjából, elutasítja, hogy a jövőbeli pénzügyi időszakban csökkentsék a KAP e régiókra vonatkozó költségvetési előirányzatait, és kéri a jelenlegi POSEI-juttatások visszaállítását;

29. emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy a harmadik országokkal megtárgyalt kereskedelmi megállapodásoknak tartalmazniuk kell egy külön fejezetet a legkülső régiók szempontjából különös jelentőségű kérdésekről;

30. támogatja a legkülső régiók azon kérését, hogy az Andok és Közép-Amerika országaival kötött kétoldalú banánimport-megállapodásokat illetően 2020 utánra hosszabbítsák meg a stabilizációs mechanizmust, és hogy az automatikusan életbe lépjen, ha az országok valamelyike túllépi a kijelölt küszöböt;

Biológiai sokféleség

31. üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság zöld megállapodása elismeri a legkülső régiók egyedülálló biodiverzitásának kiemelt értékét és azt, hogy a biológiai sokféleség csökkenésének egyik fő okát az éghajlatváltozással kapcsolatos veszélyek jelentik;

32. üdvözlöi, hogy a LIFE 2014–2020 programban egyedi pályázati felhívások szerepelnek a legkülső régiók biológiai sokféleségének megőrzésére, védelmére és kiaknázására, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozóan;

Körforgásos gazdaság

33. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a körforgásos gazdasággal kapcsolatos intézkedéseiben vegye figyelembe az elszigeteltséggel, a távoli fekvéssel és a nagymértékben a turizmuson alapuló gazdasági modelljük miatt rájuk nehezedő nagy nyomással jellemezhető legkülső régiók sajátosságait;

34. bízik benne, hogy egy ad hoc platform lehetővé teszi a legkülső régiók esetében az oda és az onnan kifelé irányuló hulladékszállítás ellenőrzésére szolgáló intézkedések kidolgozását, támogatva a megfelelő hulladékgazdálkodást és e régiók azon célját, hogy „hulladéktmentes” régiókká váljanak;

35. elismeri, hogy a legkülső régiókban a hulladékgazdálkodás összetett és magas költségekkel jár, és hogy az infrastrukturális beruházásokat a körforgásos gazdaságra való áttérés megkönnyítése érdekében támogatni kell, többek között az ERFA-n keresztül;

Éghajlatváltozás

36. támogatja a legkülső régiók elkötelezettségét a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésével kapcsolatos uniós célkitűzések iránt, és emlékeztet e régiók éghajlatváltozással szembeni kiszolgáltatott helyzetére;

37. úgy véli, hogy az európai zöld megállapodás ambíciói összhangban állnak a közlemény rendelkezéseivel, üdvözli annak külön említését, és reméli, hogy ez a hivatkozás lendületet fog adni a legkülső régióknak a semleges gazdaság felé történő igazságos átmenetéhez;

38. kéri, hogy a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése terén tett valamennyi intézkedést átfogóan értékeljenek és kezeljenek, méltányos egyensúlyra törekedve a megkerülhetetlen környezetvédelmi szempontok, valamint a polgárok általi hozzáférhetőség és e régiók gazdasági fennmaradásának szükségessége között;

39. rámutat, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alap jogosultsági kritériumait megfelelőbben ki kell igazítani, a legkülső régiók helyzetét pedig figyelembe kell venni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó hosszú távú uniós stratégiai jövőképben;

Energetikai átállás

40. üdvözli a megújuló energiaforrásokról szóló irányelvnek a legkülső régiók javát szolgáló intézkedéseit és a „Tiszta energia az EU szigetei számára” kezdeményezést, és ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy folytassa az ezzel kapcsolatos munkát;

41. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiók az egyedüli olyan régiók, amelyek fosszilis tüzelőanyagoktól függenek és olyan elszigetelt energiarendszerekkel rendelkeznek, amelyeket nem lehet összekapcsolni az európai hálózatokkal; sajnálja továbbá, hogy az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz nem alkalmazható sajátos helyzetükre. Úgy véli, hogy a legkülső régiókat be kell vonni a méltányos átállást támogató mechanizmusba, és jogosultnak kell lenniük a tiszta tüzelőanyagok felé történő energetikai átmenetet támogató intézkedésekre;

Kutatás és innováció

42. nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság kiemelten kezeli a legkülső régiókat az innováció terén, azzal a céllal, hogy kiemelve azokat a lehetőségeket, amelyeket az innovatív megoldások tesztelésében – a kiválóság elérésének egyik módjaként – kínálnak, és hogy megerősítse az értékláncokat;

43. üdvözli a jelenlegi Horizont 2020 programban a legkülső régiókra irányuló konkrét koordinációs és támogatási intézkedés elindítását, és rámutat arra, hogy a jövőbeli K+F+I keretprogramok kidolgozásakor figyelembe kell venni a FORWARD előkészítő intézkedés következtetéseit, a közleményben bejelentett módon;

Szociális ügyek, foglalkoztatás, oktatás és képzés

44. úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a szociális jogok európai pillérének végrehajtására irányuló cselekvési terv keretében előterjesztett kezdeményezésekben szem előtt kell tartania a legkülső régiókat, előmozdítva az esélyegyenlőséget, a munkaerőpiachoz való hozzáférést, a tisztességes munkafeltételeket, valamint a szociális védelmet és a társadalmi befogadást;

45. kiemeli, hogy a Covid19-világjárvány által okozott válság óriási hatást gyakorol a legkülső régiók foglalkoztatására és a szegénységi szint jelentős növekedésére, melynek oka az, hogy alapvető ágazatokban leállt a gazdasági tevékenység és csökkent az üzleti forgalom, valamint azt, hogy még jobban meg kell erősíteni az új tevékenységi körök létrehozásának és a hagyományos ágazatokban a foglalkoztatás fenntartásának támogatására szolgáló konkrét eszközöket;

46. kéri, hogy hozzanak intézkedéseket a legkülső régióknak az Erasmus+ program valamennyi cselekvésében való részvételének fokozása érdekében, és hogy mozdítsák elő az e régiók és harmadik országok – különösen szomszédai – lakosai és szervezetei közötti együttműködést és mobilitási csereprogramokat;

47. reméli, hogy az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap kellő rugalmassággal támogatást nyújt majd abban az esetben, ha egy jelentős szerkezetátalakítás számottevő hatással lesz e régiók gazdaságára;

Megközelíthetőség a versenyképesség, a vállalkozások és az egységes piacba történő beilleszkedés érdekében

48. figyelmeztet arra, hogy a jelenlegi válság óriási hatással volt e távoli területek légi úton való megközelíthetőségére, valamint arra, hogy az összekapcsoltságot a válság előtti szinten kell tartani, mivel e területek teljes mértékben a tengeri és légi közlekedéstől függenek;

49. sürgeti, hogy az uniós piaccal való, illetve a régiókon belüli és azok közötti fizikai és digitális összeköttetések hiányosságainak csökkentését célzó politikák kidolgozása, elfogadása és végrehajtása során vegyék figyelembe a legkülső régiók távoli fekvését, földrajzi elszigeteltségét és elszórt elhelyezkedését;

50. emlékeztet arra, hogy a légi úton történő megközelíthetőség az idegenforgalmi ágazat versenyképességének is nélkülözhetetlen eleme, márpedig a turizmus e régiók többségében a gazdaság fő motorja, amelyet különösen sújtanak a Covid19-világjárvány következményei. Ezért felkéri az Európai Bizottságot, hogy a legkülső régiók fizikai megközelíthetőségének javítását célzó politikák meghatározásakor vegye figyelembe ezt a szempontot;

51. üdvözli a legkülső régiók összeköttetési igényeiről szóló tanulmány elkészítését, valamint hogy az Európai Bizottság figyelembe vette hiányosságait és a kikötőktől és repülőterektől való függőségüket, intézkedéseket javasolva az ERFA és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) keretében; úgy véli azonban, hogy ezek az intézkedések elégtelenek, és hogy a közlekedéspolitikát hozzá kell igazítani a legkülső régiók helyzetéhez;

52. rámutat a városi csomópontok zsúfoltságának korlátozását és a fenntartható szárazföldi közlekedési módok előmozdítását célzó beruházások fontosságára;

53. hasznosnak tartja a CEF keretében a gerinchálózatok – többek között tenger alatti kábelek – kiépítéséhez nyújtott támogatást a legkülső régiók tagállamukkal való, egymás közötti, valamint az Unióval és harmadik országokkal való összeköttetése érdekében;

Regionális illeszkedés saját földrajzi területeikbe

54. emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy a legkülső régiók saját földrajzi területeikbe való regionális illeszkedése továbbra is kiemelt célkitűzés, és hogy az európai területi együttműködési programok e cél elérésének alapvető eszközei, ezért elengedhetetlennek tartja az e programok számára elkülönített pénzügyi erőfeszítések fenntartását, valamint a legkülső régiókra vonatkozó új elem operatív fejlesztését, anélkül, hogy korlátoznák e régiók hozzáférését a többi elemhez és azok pénzügyi forrásaihoz;

55. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó ETE/Interreg rendelet keretében Európában csökkent a legkülső régiókra vonatkozó társfinanszírozási arány, ami ellentmond annak, hogy az Európai Bizottság 2004 óta stratégiai kérdésként kezeli a legkülső régiók saját földrajzi régiójukba való integrációjának megerősítését;

56. kéri az Európai Bizottságot, hogy az Interreg program keretében támogassa az összes legkülső régió részvételével folytatott közös stratégiai együttműködési projekteket;

57. emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy elkötelezte magát egy olyan egyedi, egyszerű és egyértelmű megoldás bevezetése mellett, amely lehetővé tenné az ERFA és a szomszédos harmadik országok pénzügyi eszközeinek közös programozását. Sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ez a konkrét megoldás továbbra sem került meghatározásra, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a 2021 és 2027 közötti programozási időszakban végleg oldja meg ezt a kérdést;

Migráció

58. kiemeli, hogy többek között a legkülső régiókba érkezik a legtöbb, a közvetlen szomszédságból származó illegális bevándorló, és figyelmeztet arra, hogy a migrációs áramlások kezelése jelentős hatással van az általuk folytatott összes közpolitikára, különös tekintettel a befogadási intézkedések végrehajtására és a kísérő nélküli kiskorúak kíséretének kérdésére;

59. emlékeztet az Európai Bizottság azon kötelezettségvállalására, hogy támogatja a legkülső régiókat a migrációs kérdések fenntartható kezelésében, és sürgeti, hogy a Menekültügyi és Migrációs Alapon keresztül vezessenek be egyedi intézkedéseket a 2021 és 2027 közötti pénzügyi időszakra;

Következtetések

60. arra kéri az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy az Európa jövőjéről folytatott vitákban és a jövőbeli európai politikák kidolgozásában vegyék figyelembe a legkülső régiókat, biztosítva az EUMSZ 349. cikkének teljeskörű és hatékony alkalmazását.

Kelt Brüsszelben, 2020. december 10-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Apostolos TZITZIKOSTAS
